

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2663

Vragen van het lid **Bisschop** (SGP) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *de stikstofaanpak* (ingezonden 9 april 2020).

Antwoord van Minister **Schouten** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) (ontvangen 24 april 2020).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van de reactie van het Landbouw Collectief op het overleg tussen u en vertegenwoordigers van het Landbouw Collectief en de ruis op de lijn omtrent externe saldering tussen agrarische bedrijven en bedrijven in andere sectoren?^{1 2}

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2, 3, 4

Wat is de stand van zaken met betrekking tot externe saldering in de landbouw en het overleg hierover?

Op welke wijze gaat u ervoor zorgen dat speculatie met veehouderijbedrijven ofwel de opkoop van landbouwbedrijven door veel kapitaalkrachtige partijen uit andere sectoren voorkomen wordt?

Bent u voornemens externe saldering voor veehouderijbedrijven pas open te stellen als er effectieve voorwaarden en instrumenten zijn om de genoemde speculatie te voorkomen?

Antwoord 2, 3, 4

Het opkopen van veehouderijbedrijven vanwege de stikstofruimte, mag niet leiden tot een ongerichte en ongecontroleerde uitkoop van het platteland. Hierover worden door de provincies gesprekken met de stakeholders gevoerd. Ik ben voornemens om met de provincies af te spreken dat bij extern salderen een initiatiefnemer (zowel publiek als privaat) zich vooraf meldt bij de provincie over een voorgenomen aankoop. Zo kunnen provincies een aankoop afwegen in het licht van de gebiedsgerichte aanpak. Bovendien

¹ Boerderij, 1 april 2020 – «Landbouw Collectief schort overleg met Schouten op' (<https://www.boerderij.nl/Home/Nieuws/2020/4/Landbouw-Collectief-schort-overleg-met-Schouten-op-564600E/?dossier=218659&widgetid=0>)

² Pig Business, 3 april 2020 – «Politiek drukt extern salderen keihard door» (<https://www.pigbusiness.nl/artikel/243974-politiek-drukt-extern-salderen-keihard-door/>)

wordt met de provincies besproken of, en zo ja hoe, de op de realisatie van de natuurdoelen gerichte gebiedsplannen op termijn het afwegingskader gaan vormen op basis waarvan een bevoegd gezag in het kader van de gebiedsgerichte aanpak een vergunningaanvraag met extern salderen kan toekennen of afwijzen.

Ik bespreek met de provincies hoe ongewenste effecten zoals leegstand voorkomen kunnen worden, bijvoorbeeld door sloop of herbestemming als voorwaarde voor extern salderen te stellen. Om speculatief opkopen te voorkomen is in de provinciale beleidsregels opgenomen dat een directe samenhang dient te bestaan tussen het intrekken van de vergunning van de saldogever en de vergunningaanvraag van de saldo-ontvanger. Bovendien is in de provinciale beleidsregels de saldo-ontvanger gebonden aan een realisatietermijn van drie jaar. Deze afspraken zijn voorwaardelijk om extern salderen open te stellen met veehouderijbedrijven.

Tijdens de openstelling willen de bevoegde instanties maandelijks de effecten van extern salderen bespreken en waar nodig bijsturen, waarbij gekeken wordt naar de mate waarin ongewenste effecten zich voordoen en hoe extern salderen past binnen de gebiedsgerichte aanpak. Indien er tijdens deze maandelijks gesprekken duidelijk wordt dat er sprake is van significante ongewenste effecten dan zal ik ingrijpen. Na een half jaar maken de provincies en ik een tussenbalans op. Bovendien wordt de regeling slechts voor één jaar opengesteld, waarna op basis van een grondige evaluatie van het gebruik en de effecten wordt besloten of de regeling wordt verlengd. Voor de zomer maak ik, samen met de bevoegde instanties, duidelijk op welke manier en op welk moment extern salderen met veebedrijven wordt opgesteld.

Vraag 5

Bent u voornemens ongecontroleerde opkoop van veehouderijbedrijven door medeoverheden in aanvulling op de nationale opkoopregelingen te voorkomen? Zo ja, hoe en kijkt u hierbij ook naar eventuele aanscherping van de Regeling spoedaanpak stikstof bouw en infrastructuur?

Antwoord 5

Extern salderen zal plaatsvinden in context van de gebiedsgerichte aanpak stikstof waarbij provincies een aankoop kunnen afwegen in het licht van hun eigen gebiedsgerichte aanpak. Het is mijn voornemen om met provincies af te spreken dat zowel publieke als private initiatiefnemers hun voorgenomen aankoop melden aan de betrokken provincie. Van ongecontroleerd opkopen door medeoverheden zal hierdoor geen sprake zijn. De genoemde regeling ziet op de borging van ontwikkelingsruimte voor urgente maatschappelijke opgaven waarvan ik het belangrijk vindt deze via deze regeling te faciliteren.

Vraag 6

Hoe kijkt u aan tegen het door het Landbouw Collectief voorgestelde stikstofregistratiesysteem met aparte registratie van de stikstofreductie in de landbouw ten behoeve van de landbouw op basis van artikel 5.5a van de Wet natuurbescherming, met registratie op hexagoonniveau en met registratie van alle stikstoftransacties om wegleffecten te voorkomen? Kunt u op deze verschillende aspecten reageren?

Antwoord 6

Het Landbouw Collectief introduceert hiermee een mechanisme dat ertoe strekt dat de depositieruimte die van individuele, stoppende landbouwbedrijven afkomstig is, enkel voor landbouwbedrijven beschikbaar gesteld kan worden. Dat zou een verregaande vorm van marktafsluiting zijn, die ingaat tegen de vrije mededinging waarvoor geen dragende rechtvaardiging bestaat. Ik heb in mijn brief van 24 april over de structurele aanpak van de stikstofproblematiek aangegeven dat ik het belangrijk vind om vrijvallende stikstofruimte, die ontstaat omdat bij extern salderen niet alle ruimte benut zal worden door de saldo-ontvanger, zo efficiënt mogelijk in te zetten. Daartoe werk ik de mogelijkheid uit om vrijvallende ruimte bij extern salderen ook in te zetten voor het legaal houden van de meldingen, wat veelal landbouwbedrijven betreft. Ook werk ik aan een structureel systeem om deze vrijvallende stikstofruimte op hexagoon-niveau efficiënt in te zetten, bijvoorbeeld via een depositiebank die voor alle sectoren, waaronder de landbouw, beschikbaar is.

Vraag 7

Heeft u een voorkeur voor stikstofreductie boven op de wettelijke eisen met de mogelijkheid om een deel van deze reductie weer in te zetten als ontwikkelruimte, of voor stikstofreductie die zich beperkte tot de wettelijke vereisten zonder aanvullende reductie ten behoeve van ontwikkelruimte en natuur?

Antwoord 7

Het kabinet heeft besloten tot een structurele aanpak met als doel om de natuurkwaliteit te behouden, te werken aan natuurherstel en toestemmingverlening voor economische en maatschappelijke ontwikkelingen verder te hervatten. Met het huidige pakket bronmaatregelen wordt in alle Natura 2000-gebieden aan natuurbehoud en -herstel gewerkt. Het kabinet stelt voorts een ontwikkelreserve in van gemiddeld 20 mol/ha/jr voor het legaliseren van meldingen en vergunnen van projecten van nationaal belang. Op deze manier zorgt het kabinet voor een perspectief voor natuurherstel én vergunningverlening.

Vraag 8

Bent u voornemens de Regeling spoedaanpak stikstof bouw en infrastructuur zo aan te passen dat provincies de mogelijkheid krijgen om de ontwikkelruimte als gevolg van de Subsidieregeling sanering varkenshouderijen ook in te zetten voor bedrijfsontwikkeling in de landbouw? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

In de Kamerbrief van 13 november 2019 wordt aangekondigd dat het kabinet in de eerste plaats ruimte wil maken voor de vergunningverlening voor de woningbouwambitie en zeven specifieke MIRT-projecten. De daartoe benodigde depositieruimte moet beschikbaar komen uit drie bronmaatregelen, te weten snelheidsverlaging, aangepast veevoer en een specifiek benoemd deel van de warme sanering varkenshouderij. De juridische basis hiervoor vormt de door u genoemde regeling.

In dezelfde Kamerbrief benoemt het kabinet dat over de inzet van eventueel resterende depositieruimte uit die bronmaatregelen afspraken gemaakt kunnen worden door provincies, gemeenten en Rijk binnen de gebiedsgerichte aanpak. Of en hoeveel depositieruimte over is na het faciliteren van de woningbouw en de aangewezen MIRT-projecten is op dit moment niet te zeggen.

Vraag 9

In hoeverre deelt u de analyse dat het stellen van stikstofnormen voor alleen het mengvoer geen recht doet aan de mogelijkheden in het ruwvoerspoor en aan de nauwe verbondenheid tussen het ruwvoeren het mengvoerspoor in het bedrijfsmanagement en de gewenste flexibiliteit daarbij, ook met het oog op de diergezondheid?³

Antwoord 9

Er is zeker sprake van een nauwe correlatie tussen mengvoer en ruwvoer in het rantsoen van melkvee. Over het algemeen is in Nederland bij melkvee sprake van een situatie waarin het ruw eiwitgehalte in het rantsoen nog aanzienlijk omlaag kan, zonder dat dit negatieve gevolgen heeft voor de diergezondheid of de productie. Dit vergt dat veehouders, samen met onder andere de mengvoerindustrie, continu blijven werken aan verbetering van hun totale voermanagement. Het terugdringen van het ruw eiwitgehalte in het mengvoer is dan goed mogelijk.

Vraag 10

Bent u voornemens samen met het Landbouw Collectief te kijken hoe stikstofreductie via het gehele voerspoor, meer beweiding en/of het verdunnen van mest met water en bijbehorend perspectief voor landbouwbedrijven op een goede wijze geregeld en geborgd kan worden?

³ Website Nevedi, 2 april 2020 – «Nevedi vindt aangekondigde voermaatregel van Minister Carola Schouten onverstandig» (<https://www.nevedi.nl/nieuws/nieuwsoverzicht/nieuwsbericht?newsitemid=10321461248>)

Antwoord 10

Ik betreur dat het Landbouw Collectief op 1 april jl. het overleg over stikstof heeft stopgezet. Het kabinet wil de stikstofaanpak, binnen de randvoorwaarden die voortvloeien uit de uitspraken van de Raad van State, graag samen met sectoren vormgeven.

Vraag 11

Heeft u kennisgenomen van het «Innovatieprogramma Kringlooplandbouw, op weg naar emissiearme bedrijfsvoering»?⁴

Antwoord 11

Ja.

Vraag 12

Deelt u de veronderstelling dat het genoemde innovatieprogramma een bijdrage kan leveren aan de gewenste reductie van de stikstofemissie?

Antwoord 12

In het genoemde voorstel zitten verschillende onderdelen, zoals het onderbouwen van de impact van kringloopbedrijven op de verschillende thema's, het vertalen van kringloopprestaties naar praktijk en markt en een communicatieprogramma. Dat levert op zichzelf geen directe stikstofreductie op, maar kan wel een bijdrage leveren aan de condities die nodig zijn om stikstofreductie te kunnen bereiken.

Vraag 13

Bent u bereid het genoemde innovatieprogramma te steunen, ook financieel?

Antwoord 13

Ik ga in gesprek met de initiatiefnemers van het programma en bezie op basis daarvan in hoeverre steun nodig en gewenst is.

Vraag 14

Bent u voornemens de vanwege de corona-crisis en de in dat kader genomen maatregelen gerealiseerde daling van de stikstofdepositie deels te gebruiken voor een generieke vrijstelling voor tijdelijke stikstofemissies tijdens de bouwfase van een project en/of voor het creëren van speelruimte voor een zorgvuldige aanpak van de emissiereductie in de landbouw?⁵

Antwoord 14

Het kabinet heeft, in het licht van de coronacrisis, scherp gekeken naar de omvang, timing en financiering van de maatregelen. Als gevolg van de coronacrisis is er sprake van een afname van stikstofuitstoot bij onder andere de transport- en industriële sector. In deze situatie gaat het om een tijdelijke reductie, die op dit moment niet bijdraagt aan meer structurele ruimte voor vergunningverlening of een kleinere opgave voor natuur. Het kabinet kijkt op basis van de meetgegevens wel of de tijdelijke vermindering van de stikstofdepositie door de coronacrisis ingezet kan worden voor economische en maatschappelijke ontwikkelingen. Dit moet dan gaan over activiteiten die op korte termijn kunnen worden uitgevoerd en een tijdelijke, beperkte depositie hebben die de natuurwaarden in Natura 2000-gebieden niet aantast.

Vraag 15

Bent u voornemens de Subsidieregeling brongerichte verduurzaming stallen zo snel mogelijk open te stellen?⁶

⁴ Website Netwerk GRONDig, 6 april 2020 – GRONDig dient Innovatieprogramma bij Minister Schouten in tegen stikstofmpasse (http://www.netwerkgrondig.nl/index.php/?focus=STRATP_cm4all_com_widgets_News_3249539&path=?m=d&a=20200406152502-9601&cp=1#STRATP_cm4all_com_widgets_News_3249539)

⁵ Website RIVM, 27 maart 2020 – «RIVM verwacht tijdelijke verbetering luchtkwaliteit door coronacrisis» (<https://www.rivm.nl/nieuws/rivm-verwacht-tijdelijke-verbetering-luchtkwaliteit-door-coronacrisis>)

⁶ Pig Business, 6 april 2020 – «CoViVa: «Subsidieregeling verduurzaming stallen uiterlijk 1 mei openstellen»» (<https://www.pigbusiness.nl/artikel/244035-coviva-subsidieregeling-verduurzaming-stallen-uiteindelijk-1-mei-openstellen/>)

Antwoord 15

De Subsidiemodules brongerichte verduurzaming stal en managementmaatregelen (Sbv) en meer specifiek de innovatiemodule ervan wordt op korte termijn gepubliceerd in de Staatscourant. Kort daarop zal de Sbv-innovatiemodule voor het eerst worden opengesteld, gedurende acht weken. Voornemen is om ook in 2020 al twee openstellingen te realiseren, de tweede openstelling staat gepland voor het vierde kwartaal in 2020. Nog dit voorjaar volgt ook de publicatie en openstelling van de investeringsmodule van de Sbv.

Tot aan 2025 zullen beide Sbv-modules twee maal per jaar worden opengesteld.